

Utenforskap

Et nasjonalt problem som må løses lokalt

Utenforskap i det norske samfunnet

Hva betyr det i stort?

290 000

barn i Norge har foreldre som har psykiske lidelser eller alkoholmisbruk som gjør at de sliter i hverdagen

1 av 3

elever som begynner på videregående skole i Norge, har ikke fullført utdanningen etter fem år— dette tallet har vært stabilt over tid

84 000

barn vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt

700 000

personer i arbeidsfør alder mottar helse relaterte ytelser

85 000

personer med ulik grad av funksjonshemming står ufrivillig utenfor arbeidslivet

37 000

elever mottar spesialundervisning

Veier til utenforskap

Konsekvenser for enkeltmennesket

- Vanskelig å komme inn i ordinært arbeid
- Tapt barndom
- Fullfører ikke utdanning
- Psykiske helseproblemer
- Rus
- Vold i nære relasjoner
- Mister lokalt nettverk
- Ensomhet

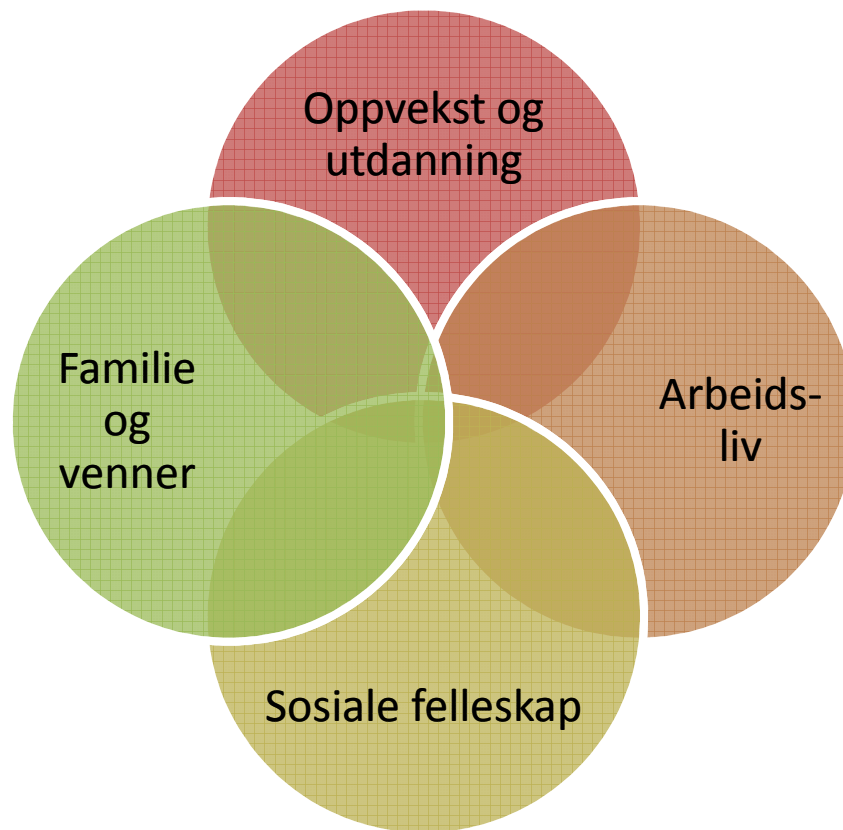

Konsekvenser for samfunnet

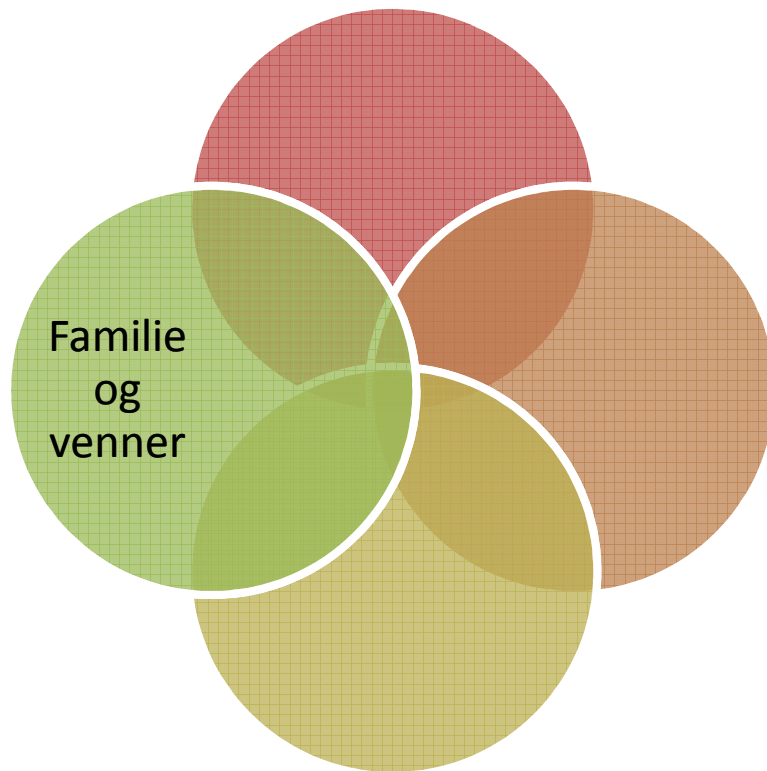
- Omsorgssvikt
- Frafall
- Trygdebudsjettet øker
- Helsebudsjettet øker
- Segregering i skolen
- Tapt kompetanse i arbeidslivet

Utenforskap på ulike livsområder

Utenforskap på ulike livsområder

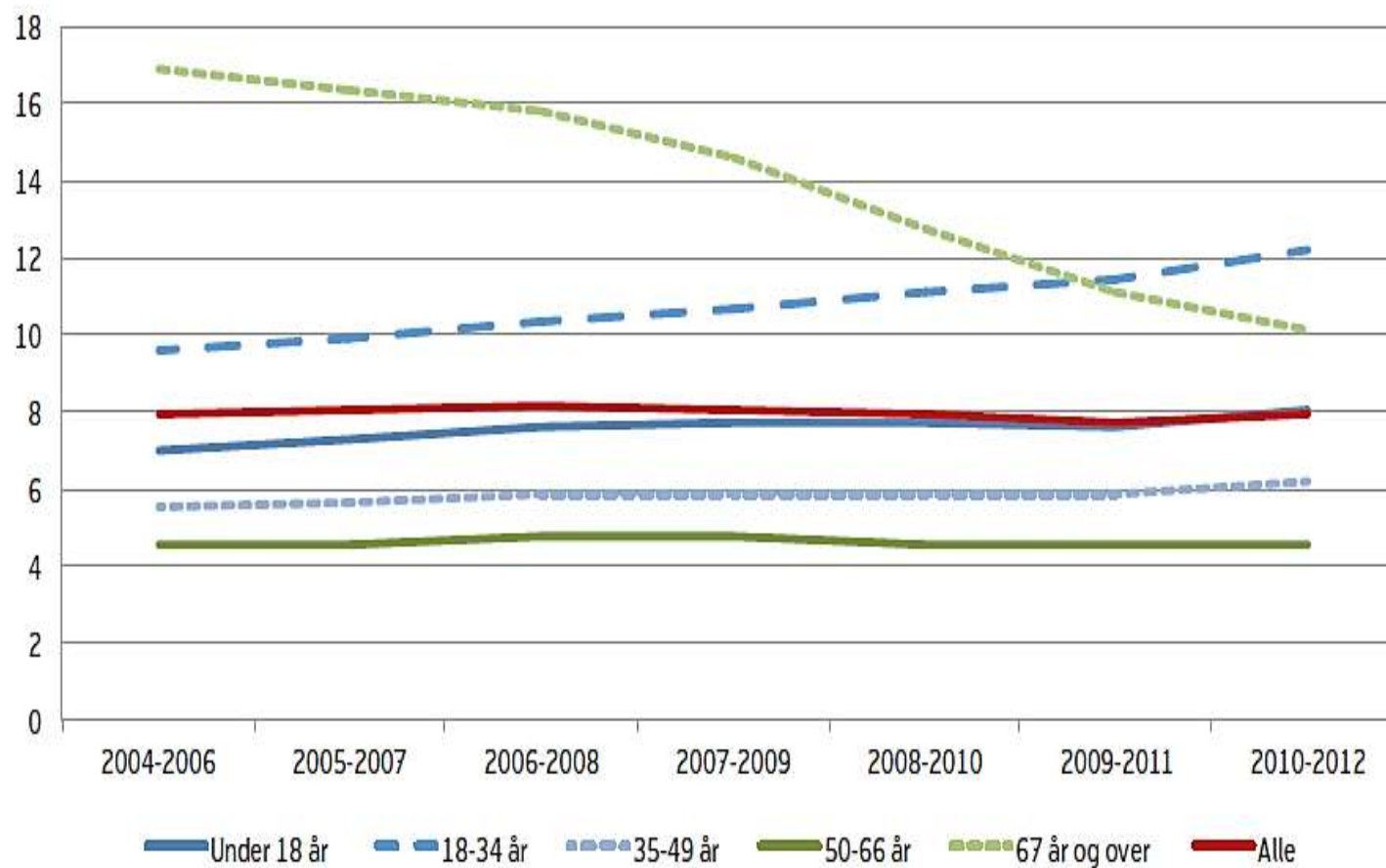

- Barnefattigdom
- Omsorgssvikt

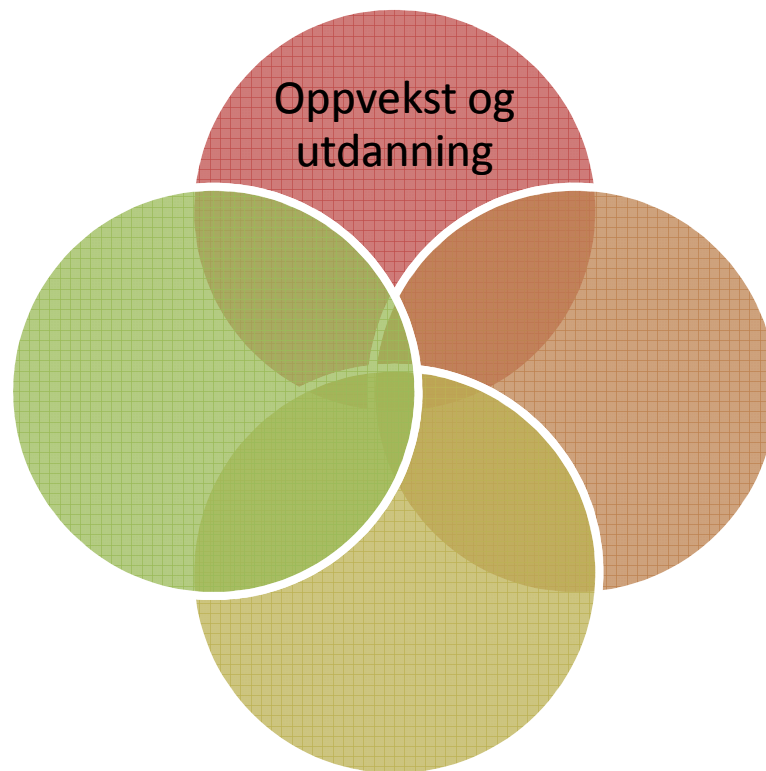
Utenforskap: Familie og venner

- Barnefattigdom
 - 84000 barn i Norge bor i lavinntektsfamilier
 - Barn med innvandrerbakgrunn utgjør 50 prosent av alle barn i økonomisk utsatte familier
- Omsorgssvikt
 - Antallet spedbarn og småbarn i barnevernet har økt med 22 prosent i perioden 1995 til 2008
 - Omsorgssvikt rammer 5 - 8 prosent av alle barn i Norge
 - 290 000 barn i Norge har foreldre som har psykiske lidelser eller alkoholmisbruk som går utover hvordan de fungerer i familien.
 - 135 000 har minst én forelder med en alvorlig psykisk lidelse eller alvorlig alkoholmisbruk

Figur 5. Andel personer med vedvarende lavinntekt etter alder. Treårsperioder. Prosent

Utenforskap på ulike livsområder

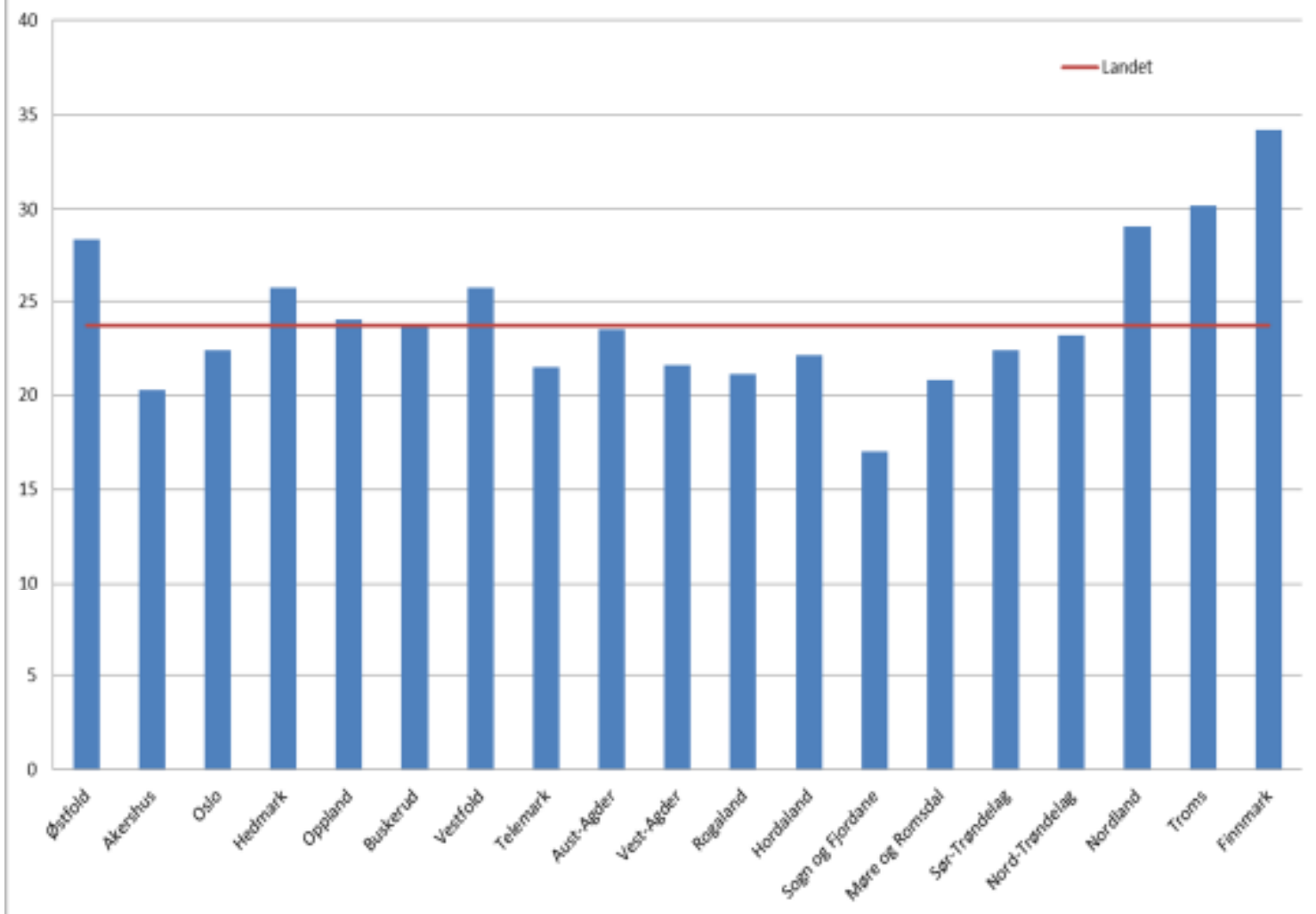

- Frafall i videregående opplæring
- Omfanget av spesialundervisning
- Integrering av barn og unge med nedsatt funksjonsevne

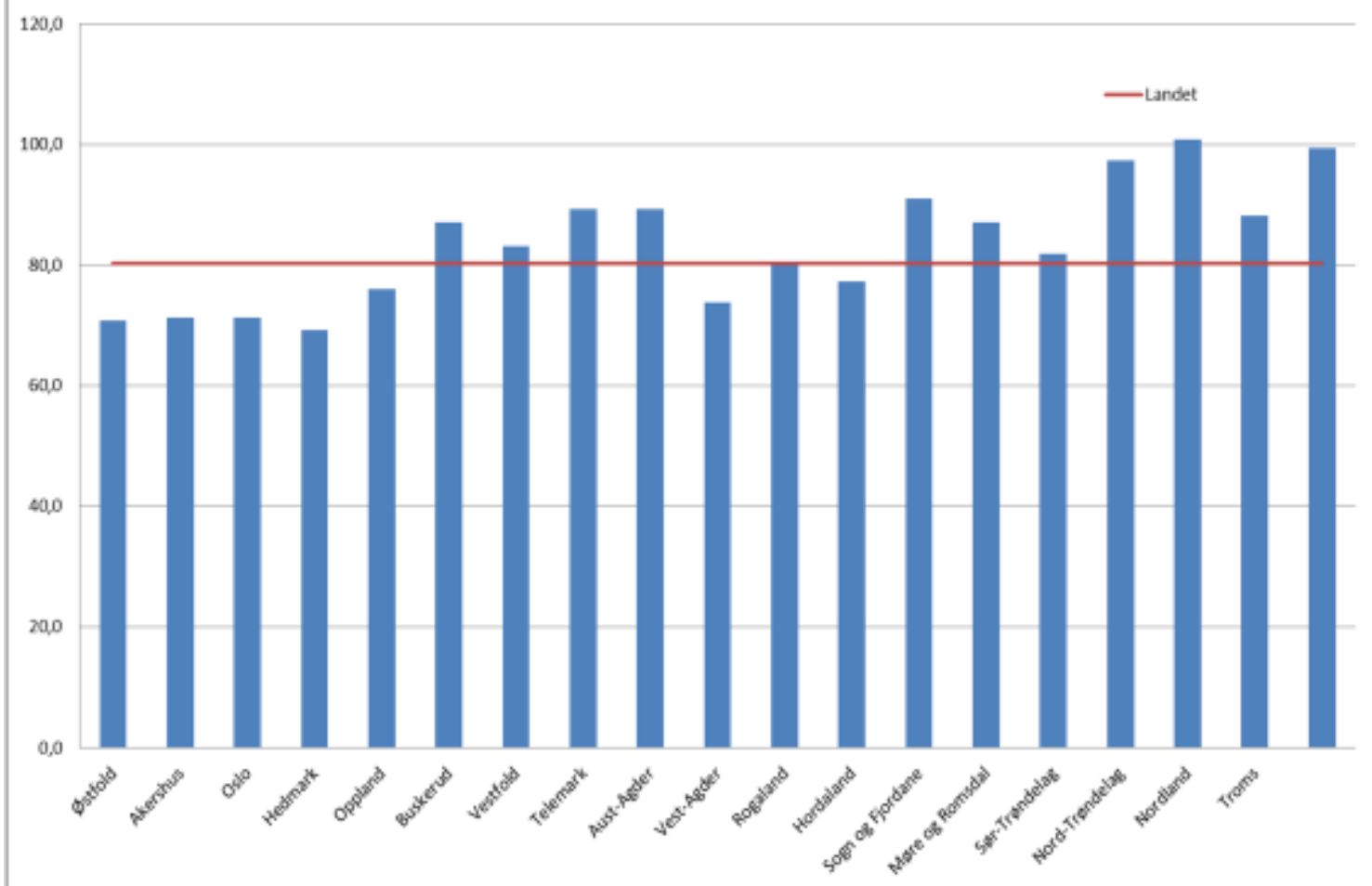
Utenforskap: Oppvekst og utdanning

- Frafall i videregående opplæring
 - Andelen elever som fullfører videregående opplæring ligger rundt 70%
 - Store variasjoner i gjennomstrømning: Akershus 77 %, Finnmark 54%
 - Unge som ikke fullfører videregående opplæring har langt større sjanse for å få behov for andre offentlige tjenester
 - Nettogevinsten ved å fullføre videregående opplæring er 900 000 pr elev
- Omfanget av spesialundervisning
 - 8 prosent av alle elever i grunnskolen hadde spesialundervisning i 2013–14
 - Andelen er 2-3 prosent høyere enn for 10-15 år siden
 - Andelen varierer fra ca. 7 prosent i Hedmark til ca. 10 prosent i Nordland
 - Skoler med lav kvalitet på undervisningen har høyere andel spesialundervisning
- Integrering av barn og unge med nedsatt funksjonsevne
 - Yrkesdeltakelsen for mennesker med nedsatt funksjonsevne er 38 prosent
 - Utdanning er en enda viktigere faktor for yrkesdeltakelse enn for andre
 - Nesten 80 prosent av grunnskolene er ikke tilstrekkelig fysisk tilgjengelige

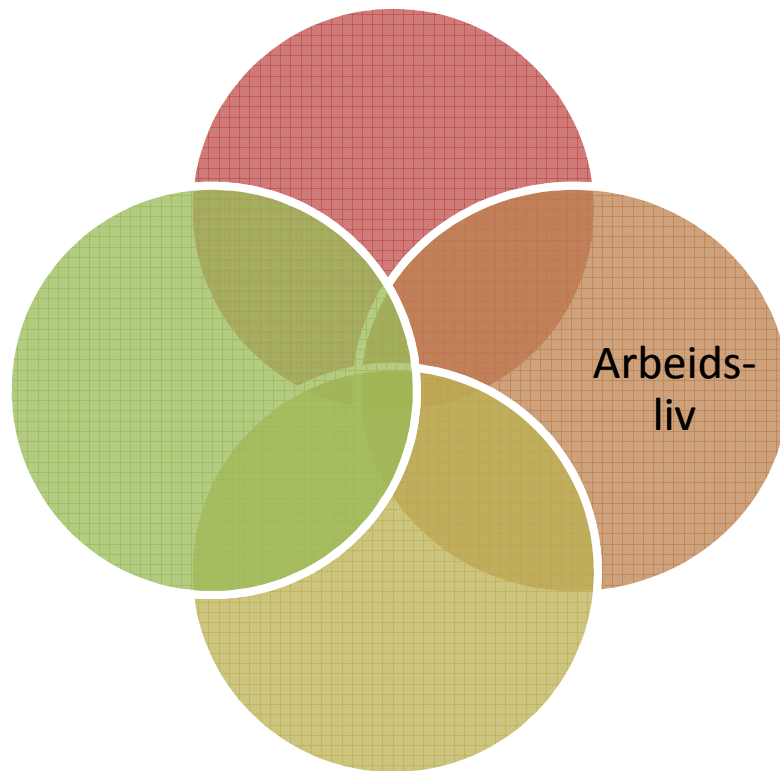
Frafall videregående skole i pst, 2013

Elever med spesialundervisning per 1000 elever, grunnskolen 2014

Utenforskap på ulike livsområder

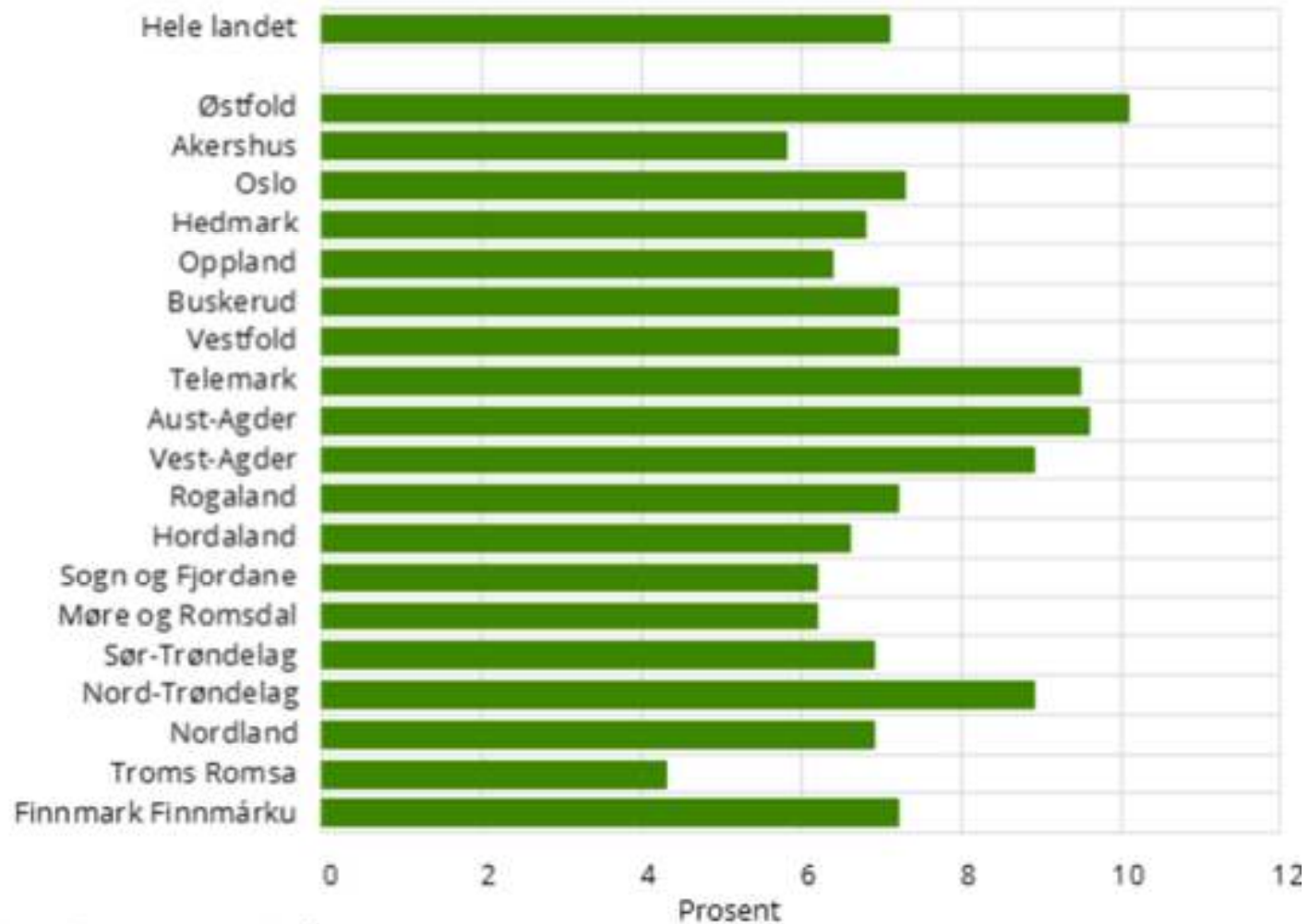

- Unge
- Innvandrere
- Personer med nedsatt funksjonsevne

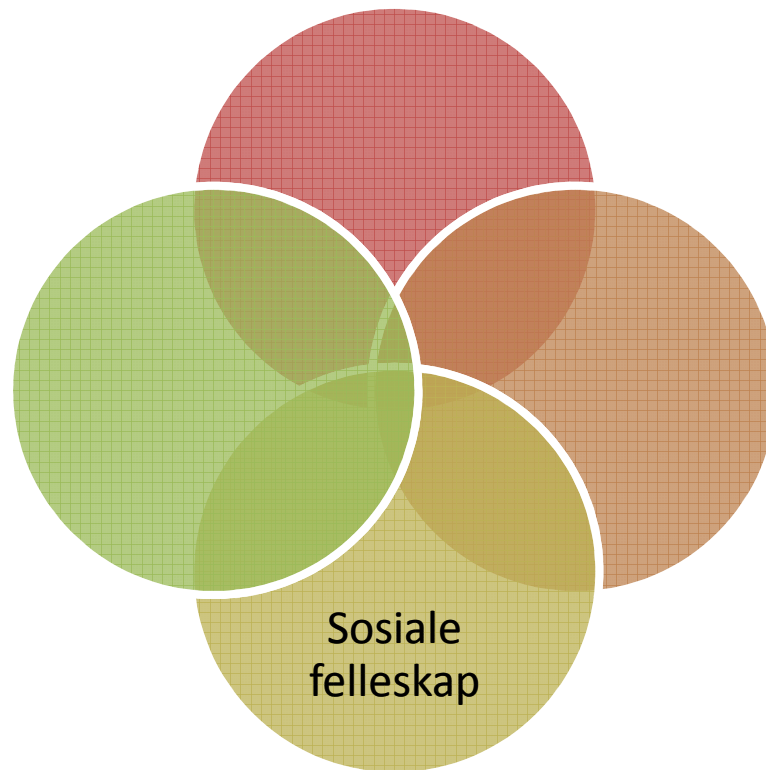
Utenforskap: Arbeidsliv

- Drøyt 700 000 personer i arbeidsfør alder personer mottar helse relaterte ytelser (uføretrygd, sykepenger og arbeidsavklaringspenger)
- Unge har større sannsynlighet for å være arbeidsledige, men ledighetsperiodene blant unge er relativt kortere
- Unge uten fullført videregående opplæring har (mye) større sannsynlighet for å bli arbeidsledige
- Innvandrere har gjennomgående høyere ledighet øvrig befolkning, hvor innvandrere med bakgrunn fra afrikanske land har særlig høy ledighet
- 43 prosent av personer med nedsatt funksjonsevne i arbeid, mot 75 prosent i befolkningen generelt
- Om lag 85 000 personer med ulik grad av funksjonshemming står ufrivillig utenfor arbeidslivet

Figur 1. Innvandrere som er registrert arbeidsledige etter bostedsfylke. I prosent av arbeidsstyrken. Utgangen av mai 2015

Utenforskap på ulike livsområder

- Sosial ulikhet i deltakelse
- Manglende integrering
- Mangel på sosiale nettverk

Utenforskap: Sosiale fellesskap

- Sosial ulikhet i deltakelse
 - Jo høyere inntekt og utdanning, desto flere medlemskap og aktive medlemskap
- Manglende integrering
 - Innvandrerbefolkningen er sterkt underrepresentert som medlemmer i frivillige organisasjoner
 - Unge innvandrere og etterkommere av innvandrere deltar i betydelig lavere grad i idretten
 - Deltakelsesnivå avhenger av faktorer som botid i Norge, yrkesdeltakelse og innvandrerbakgrunn
 - I 2003 ble det anslått at det fantes rundt 1000 lokale innvandrerforeninger i Norge, hvorav om lag 1/3 falt innenfor det offentliges kriterier for støtteverdige organisasjoner.
 - Antallet registrerte innvandrerforeninger er størst i de innvandrerfokerte fylkene i sentrale østlandsområder, samt Hordaland og Rogaland
- Mangel på sosiale nettverk
 - Det er bred enighet om betydningen av uformelle, sosiale nettverk i byggingen av medborgerskap.
 - Deltakelsen i sosiale nettverk kan utløse de individuelle ressursene hos enkeltmennesket.

Hva hindrer oss i å lykkes?

- Mangel på tidlig innsats?
- Svak samhandling?
- Tiltak implementeres for dårlig?
- Manglende oppsummering av hva som virker?
- Motstridende styringssignaler?
- Profesjonskamp?

Fra utenforskap til inkludering

Hva kan kommuner og fylkeskommuner selv gjøre?

Fra utenforskap til inkludering

Hva kan kommuner og fylkeskommuner gjøre i samarbeid med lokalsamfunnet?

Fra utenforskap til inkludering

Hva kan og må staten bidra med?

Til diskusjon

- Hva er de viktigste utenforskapsutfordringene?
- Hva er de viktigste barrierene for å løse utfordringene, slik dere ser det?
- Hva kan kommunene og fylkeskommunene bidra med selv for å motvirke utenforskap?
- Hva kan kommunene og fylkeskommunene bidra med i samarbeid med lokalsamfunnet?
- Hva kan og må staten bidra med?